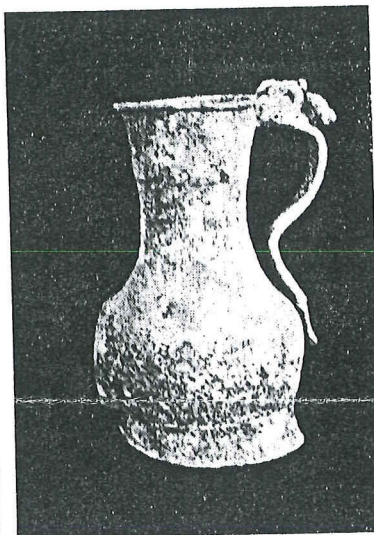

A N 2

J. Hosmar

Vriezenveense bodem gaf
geheimen prijs (gedalt.)
uit: Jaarboek Ewente, 6^e jr, 1967

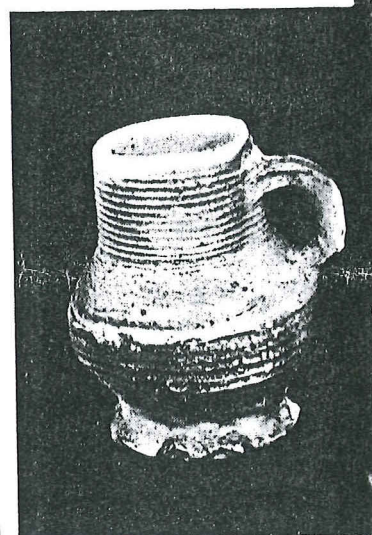
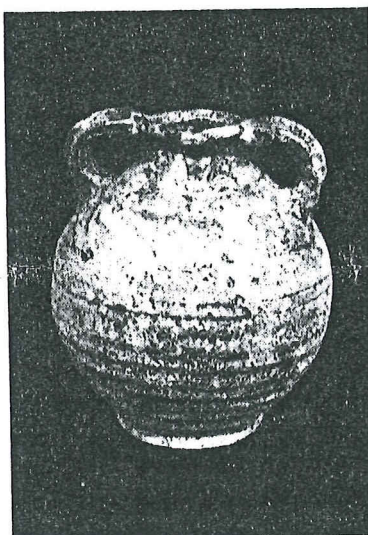

Links: een leuk tinnen kannetje, gevonden bij de tweede Vriezenveense nederzetting.

Rechts: fraaie tinnen schenkan uit de 16e eeuw, vindplaats omgeving Buterweg, evenwel aangetast door de tinpest.

het eerst op de gedachte gekomen is om een doodgewone kookpot met bolle bodem van drie poten te voorzien, zodat hij niet gemakkelijk omgestoten kon worden. Het determineren van de grapes is dan ook zeer moeilijk. Op een oud schilderij van Nicolaas Maes komt een oud vrouwtje voor, dat alvorens haar schamele maaltijd te gebruiken, in vrome aandacht de ogen gesloten en de handen gevouwen heeft. Onder deze pot kan men een paar kleine pootjes ontdekken, zodat de vrouw een ouderwetse grape heeft gebruikt. De grape was in de dagen van Nicolaas Maes al heel oud maar nog lang niet der dagen zat, want tot diep in de 19e eeuw hebben de pottenbakkers nieuwe generaties van deze grapes gecreëerd. Vooral in onze streken waar het open vuur lang in gebruik bleef was de driepoot een goed bruikbaar stuk kookgerei.

Links: fraaie stenen kruik, vindplaats omgeving Buterweg.

Rechts: grote kroes, daterend uit de 16e eeuw.

1. Doo schadig potten
2. Vrij resten terweg
3. Bij kannen ba-kan
4. Een potten de. E naar e
5. Zu strepe zenve

Een t de gra ven k Anna

men
bij
een-

1. Door de moderne graafmachines beschadigde kannen uit de bekende Duitse pottenbakkerijen. Fraai glazuurwerk.

2. Vrij gaaf driebeentje, gevonden bij de resten van een oude boerderij aan de Waterweg.

3. Bij de vele gevonden drink- en schenkkanen bevond zich ook het gave Jacobakannetje links op deze foto.

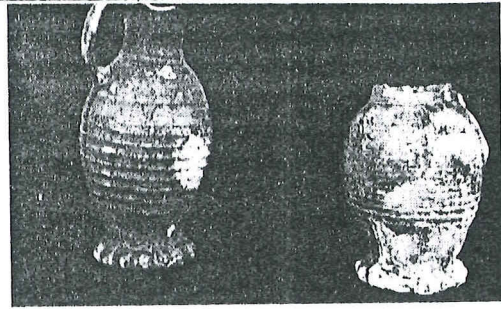
4. Een van de bronzen „Spaanse vleespotten”, die in de Oudheidkamer belandde. Een ongeschonden exemplaar ging naar elders.

5. Zwaar geschonden grappe met glazuurstrepen. Bevindt zich thans in de Vriesenreusc Oudheidkamer.

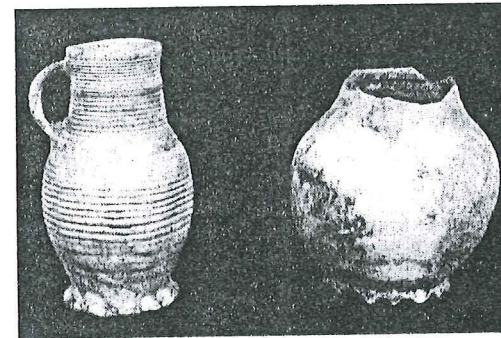
men
16e
omge-
woel
tin-

met
nge-
weij-
wtje
aan-
pot
der-
tes
19e
ge-
steef

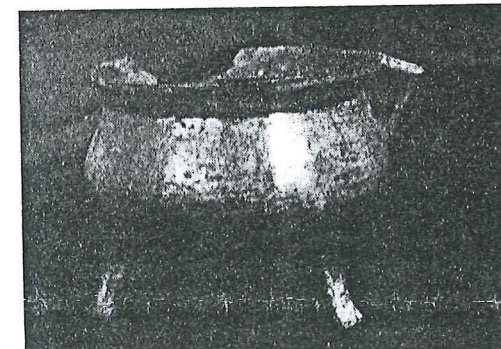
Een verrukkelijke vondst, die bij de graafwerkzaamheden naar horenen kwam: gaaf beeldje van St. Anna-ten-drieën.

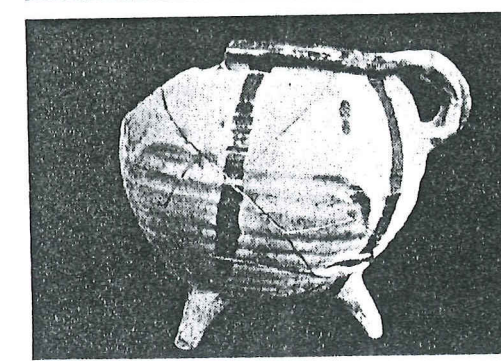
1
2

3
4

5

Een behoorlijk gave driebeen werd door mij nog gevonden plm. 80 meter achter de resten van een oude boerderij aan de Buterweg. Deze heeft een middellijn van $14\frac{1}{2}$ cm en een hoogte van 13 cm. Ze is van binnen geheel geglazuurd en van buiten gedeeltelijk (geel glazuur). Wellicht uit de 15e eeuw. Eenzelfde exemplaar, maar dan niet zo gaaf, heeft groen glazuur.

Aan de Buterweg zijn voorts meerdere schenk- en drinkkannen gevonden. Verschillende van deze kannen zijn bijna ongeschonden te voorschijn gekomen. Ze dateren uit de 16e en 17e eeuw. Het is niet altijd gemakkelijk na te gaan wat de man aan de draaischijf nu eigenlijk bedoeld heeft: een schenkan of een drinkkan. De meeste blauwgrijze en rode kannen laten in dit opzicht geen twijfel. Ze zijn dikwijls van een dergelijke afmeting, dat alleen een ongemeen dorstig man de moed gevonden zal hebben, zo'n kan aan de mond te zetten. In de oudheidkamer zijn ook enkele exemplaren aanwezig die wat bescheidener van omvang zijn, maar er gaat toch ook nog veel meer in dan onze maag op staande voet kan verwerken. De kroes, waarmee het lot deze kan meermalen zal hebben samengebracht werd ook in dezelfde omgeving gevonden. Deze kroes, die wondermooi gaaf is gebleven dateert uit dezelfde tijd als de kannen.

Drink- en schenkkannen werden echter niet alleen uit aardewerk gemaakt. Ook tin sprak een aardig woordje mee. Een fraaie tinnen schenkan, die echter is aangetast door de tinpest, liet het kostbare vocht vloeien in de late 16e eeuw. Een klein tinnen kannetje moet ongeveer dezelfde leeftijd hebben. In de omgeving waar de schenkkannen hun rustplaats hadden gevonden, kwamen ook enige bronzen potten naar boven: het zijn Spaanse vleespotten, waarvan een geschonden exemplaar in Vriezenveen bleef, het gave exemplaar kwam elders terecht.

Naast de kannen en de schalen hebben de kommen natuurlijk ook een belangrijke plaats in de keukeninventaris gehad. En dan, sedert de 15e eeuw, de borden, waarvan een aantal aan de Buterweg naar de oppervlakte werd gebracht. Die borden zijn nog niet de onze, met een nauwelijks merkbare standring dan wel geheel vlak. Vele fragmenten van deze borden waren met enkele gele slijplijnen versierd. Andere exemplaren waren met veel meer zwier geglazuurd. De meesten hebben een vlakke bodem zoals meestal in dit genre.

Een zeer interessante vondst werd in 1959 gedaan aan de oostelijke kant van de Buterweg. Het was een beeldje, ongeveer 15 cm hoog, dat na deskundig onderzoek bleek te zijn de zgn. „St. Anna ten Drieën”.

Deze beeldjes zijn vooral in de landstreek Bretagne in Frankrijk bekend, in welke streek momenteel de verering van St. Anna, de moeder van Maria nog bijzonder groot is. In de 14e eeuw werd deze heilige reeds overal in het westen vereerd. Sinds het begin der 14e eeuw ontmoette men alom de uitbeelding van St. Anna ten Drieën of de Anna-trits. Jezus, Maria en Anna in één compositie samengebracht. Eigenlijk is dit een verbeelding der Onbevleete Ontvangenis, maar al spoedig werd bij deze beelden St. Anna het eigenlijke voorwerp der volksdevotie.

Een historische bijzonderheid van Vriezenveen is, dat hier drie Vicariën aanwezig waren, n.l. die van het H. Kruis, van St. Antoni en van de H. Anna. De laatste vicarie moet ongeveer gelegen hebben in de nabijheid van de tegenwoordige Gereformeerde kerk.

Naast al het aardewerk en het tin willen wij ook nog noemen het ijzerwerk op gedeelten van gebinten, en het ijzerwerk op deuren, zoals beslag en scharnieren en andere niet meer definieerbare ijzeren voorwerpen.

We mogen daarbij niet vergeten te vermelden het zeer dunne verkleurde glas der ruitjes en de brokstukken van dakpannen.

De gevonden gebinten zijn van eikenhout en verkeren nog in een be-

Jaarboek Twente

ZESDE JAAR 1967

Inhoud:

- 5 Mr. B. H. A. M. PLEGT
Het Twentse hart gevonden
- 6 H. J. ROERINK
Boer zijn in het nieuwe Twente
- 15 JOH. BUURSINK
Leedke van de moderne tied
- 24 Twente als stedenband en stadsgewest
- 28 Dr. A. L. VAN SCHELVEN
Een nieuw Twente in een nieuwe tuin
- 35 J. TROOST
Stenen uit Rijssen
- 46 Dr. E. J. P. SMITS
De Twentse periode in het leven van
de schilder H. P. v. d. Haar
- 51 Prof. Dr. P. TERPSTRA
Over de zonnewijzer aan de Grote
Kerk te Enschede
- 56 J. KOOIJ
Vogels op „Singraven” I
- 61 EVERT HAULO
Vogels op „Singraven” II
- 67 JO VEUGELERS
Carnaval in Twente
- 72 Oldenzaalse carnavalsliedjes
- 74 R. HEERINK
Gebed van nen Ollenzelschen
carnavalvierder
- 75 Mr. Dr. J. W. SCHNEIDER
Oet d'oole deuze
- 80 J. HOSMAR
Vriezenveense bodem gaf geheimen
prijs
- 90 H. L. KOK
Een oud-Twentse begrafenis
- 93 R. KAMPMAN
Terugblik bij de vernieuwing van
Almelo's stadscentrum
- 111 H. H. MEENGs-HEILERSIG
Bruidje van 1860
- 113 A. PONSTEEN
Het Mirakel van Hellendoorn
- 119 Dr. J. W. KEISER
Landgoederen en natuurterreinen in
Twente
- 138 Drs. A. L. HULSHOFF
Jhr. F. W. W. H. van Coeverden ter
nagedachtenis.
- 141 H. G. VAN GROL
Herman Jansen ter nagedachtenis
- 142 Dr. C. F. DIESCH
Prof. Ir. A. Kraayenhagen ter nage-
dachtenis
- 143 Personalía van nieuwe medewerkers

0-24117

ente
legt,
566.